

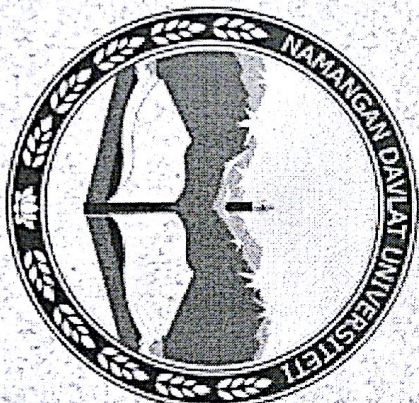
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“HAYOT FAOLIVATI XAVFISIZLIGI” VA “TEKNOLOGIK
TA'LIM” BAKALAVRIAT YO'NALISHLARIDA TEXNIK
FANLARNI O'QITISHNING DOLZARB MUAMMOLARI”

RESPUBLIKA ILMiy-TEXNIKA VIY
ANJUMAN MATERIALLARI

NAMLANGAN-2021

1-ШЎБА

ТЕХНИКА ЙЎНАЛИШИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ ҚИЗИҚИШЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МАТЕМАТИКА

Халимов Ў.Х. - Ўзбекистон Миллий университети, Жиззах филиали таянч доктаранти
Пўлатов Б.С. - Ўзбекистон Миллий университети, Жиззах филиали, Табиий фанлар ва
иқтисодиёт кафедраси ассистенти

Аннотация: Ушбу мақолада техника йўналишларида тахсил олаётган талабаларнинг касбий қизиқишларини шакллантиришда математика аудиториясининг муҳити ҳақида тушунчалар келтирилган.

Калит сўзлари: касб, математика, қизиқиш, техника.

Аннотация: Эта статья дает представление о среде аудитории математиков в формировании профессиональных интересов студентов инженерных специальностей.

Ключевые слова: профессия, математика, интерес, техника.

Annotation: This article provides insights into the environment of the mathematics audience in shaping the professional interests of students majoring in engineering.

Keywords: profession, mathematics, interest, technique.

Амалдаги таълим тизимида узлуксиз таълим тизимини жорий қилинганлиги ўсиб келаётган ёш авлодни ҳар тамонлама билимли, келажакда соҳалар бўйича керакли мутахассисларни тайёрлаб давлатимизнинг гуллаб яшнашига, ҳар томонлама ривожланишига ўз хиссаларини қўша оладиган етук кадрлар бўлиб камол топишларига асос бўлади. Ўрнатилган таълим тизимининг ҳар бир бўғинида Давлат таълим стандартлари жорий қилинган бўлиб, бу таълим мақсад, вазифаларини белгилаб беради. Ўқувчи ёшларнинг касбий қизиқишларини ҳисобга олиб, уларни айнан қизиқиш соҳасига йўналтириш ўқитувчиларнинг фаолияти билан боғлиқ. Ўқитувчи ўз фанидан келиб чиқиб ўқувчининг қизиқишларини ўз вақтида англаб олиш таълимга йўналтириши лозим. Қизиқиш деганда инсоннинг у ёки бу фанга қаратилган фаол билиш фаолияти тушунилади. Касб танлашга инсбатан олганда қизиқишлар бу инсоннинг муайян меҳнат соҳасига ижобий муносабати, уни билишга ва фаолият кўрсатишга бўлган интилишидир. Қизиқишлар ўзининг мазмуни, кўлами, узоқ давом этиши ва теранлигига қараб бир-биридан фарқ қилади. Қизиқишларнинг мазмуни ва кўлами инсоннинг билим даражасини ҳамда ҳар нарсага қизиқувчанлигини ақс эттиради. Қизиқишларнинг теранлиги ва узоқ вақт давом этиши уларнинг барқарорлигини кўрсатади.

Айтайлик ўқувчи ўз қизиқишлари билан тайёргарлик асосида техника соҳасида олий таълим муассасасига ўқишга қабул қилинди ва талаба бўлди. Талабанинг касбий билимларини шакллантиришда фанларнинг ўзаро боғлиқлиги аҳамиятлидир. Айниқса математика фани машғулотларини олиб борувчи профессор-ўқитувчилар талабаларнинг касбий қизиқишларидан келиб чиқиб, машғулотларда масалалар қуйишлари ва математик ечимларини курсатиб беришлари лозим.

Талабаларнинг қизиқишлари ўз тараққиёти мобайнида бир нечта босқичдан ўтади. Дастлаб улар вақтинча, эпизодик характерда бўлади ҳамда муайян бир фанга инсбатан ижобий муносабатда намоён бўлади. Бундай қизиқишлар ривожлантириб боришмаса, улар тез орада сусайиб кетади ёки мутлақо сўнади. математика фанини чуқур ва мунтазам равишда ўрганиб борилиши, келгусида меҳнат фаолиятининг қизиқан соҳасига синчковлик билан киришиб кетишига қараб қизиқишлар мустаҳкамланиб, кучайиб бориши ва аста-секин барқарор қизиқишга айланиб қолиши мумкин. Бундай қизиқишлар кўпинча ўсиб, ривожланиб, талабанинг муайян фаолият билан шугулланишига бўлган интилишига ҳамда мазкур фаолият турига мувофиқ келадиган маҳорат ва малакаларни такомиллаштириб, доимий равишда ўз билиминини ошириб бориш учун интилишига айланади. Қизиқишлар, ўрганишлар ва малака оширишларнинг маҳсули албатта касбий қобилиятларнинг пайдо бўлишига олиб келади. Бўлажак муҳандисларда қуйидаги қобилиятлар шаклланиши зарур. Жумладан: 1) Техник қобилият - техникани эгаллашга ва техника фанларини ўзлаштиришга бўлган қобилият Техникага, техника ижодиётига бўлган қизиқиш, машина ва станокларда

асбоблар билан ишлашга интилиш, Математика, химия, чизмачилик ва шу каби фаиларни муваффакият билан ўзлаштириш. 2) Математик қобилият- фикрлашнинг математик методларини эгаллаш қобилияти математикага бўлган қизиқиш, мантикий фикрлаш, анализ қилиш ва умумлаштириш қобилияти, математик билимларни муваффакиятли эгаллаш ва шу қобиллар. 3) Педагогик қобилият - ўқитиш ва ўргатиш мақсадида бошқа бир кишига таъсир кўрайтириш. 4) Ташкилотчилик қобилияти - қандайдир бир ишни қила олиш ва одамларни уюштира олиш маҳорати ишчилар билан тезда тил топиб кетиш, одам психологиясини тушуниш, ишчилар ўртасида меҳнатни тўғри тақсимлаш олиш, ўз вазифасини ҳалол бажариш, тиришқок бўлиш, ўз хатти ҳаракатларига танкидий қараш ва шу қобиллар.

Фаолият кўрайтириш мобайнида муҳандиснинг касбий малакаси намоён бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга унинг шахсий фазилатлари ҳам шаклланиб боради. Шунинг учун меҳнатнинг ҳар хил тури тасодифан дуч келишини кутиб ўтирмай, муҳандис ишларга онгли равишда киришиб кетавериш керак. Шундай қилиб, касбни барқарор қизиқиш ва мойиллигига мувофиқ танлаш керак.

Ахборот ресурслари аср ҳисобланган 21 асрда ҳар бир давлатнинг, жумладан бизнинг мамлакатимизнинг ҳам иқтисодий тараққиёти кўп жиҳатдан мамлакат аҳолисининг ақлий имконияти, қобилияти ва ишбилармонлигига боғлиқ бўлиб, бунда юксак даражадаги қобилиятлилик, ишбилармонлик меҳнат унумдорлигини белгилаб беради. Меҳнат унумдорлиги ишлаб чиқаришга илғор фан техника ютуқларини жорий қилишгагина боғлиқ бўлиб қолмасдан балки, ишлаб чиқариш бошқарувидаги муҳандисларнинг малакаларига, ўз касби ҳақида чуқур билим ва тасавурларга эга бўлишларига ҳам боғлиқдир.

Демак, қайсики жамиятда унинг ҳар бир аъзоси ўзининг қизиқиши ва қобилиятига мос касб танласа ҳамда мазкур касб сирларини мукамал эгалласа, ўша жамиятни ҳар томонлама тараққий эттириш имконияти юқори бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Муслимов И.А., Болтабоев С.А., Шарипов Ш. Махсус фаиларни ўқитиш методикаси. Касб таълими йўналиши магистрантлари учун қўлланма. Тошкент: Низомий номидаги ТДПУ 2003 йил.
2. Туракулов Х. А., Туракулов О.Х, Файзиматов Б., Убайдуллаев С., Ҳамидов Ж.А. "Техника фаиларини ўқитишга янги педагогик технологияларни қўллашнинг илмий-педагогик асослари" Укув қўлланма. Фаргона - 2003 й. ФарПИ "Техника" булими.

HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI MUAMMOLARI

Ochilov A.O. Qarshi davlat universiteti Mehnat ta'limi kafedrasida katta o'qituvchisi

Bugungi kunda yer sayyorasida ro'y berayotgan tabiiy, texnogen, ekologik, ijtimoiy, harbiy-siyosiy xarakterdagi favqulodda holatlarni bartaraf etish, talofatlar ko'lamini toraytirish, insonlar hayoti va ular tomonidan yaratilgan moddiy boyliklarga yetadigan zararlarining oldini olish yoki ularni kamaytirishni ta'minlash o'ta muhim va dolzarb muammolar sirasiga kiradi.

O'zbekiston respublikasi geografik jihatidan shunday bir mintaqada joylashganki, biror bir turdagi inijliklari respublika hududlarini chetlab o'tmagan;

Jumladan: tabiiy hodisalardan zilzilalar, o'pirilishlar, qor ko'chkilari, kuchli yog'ingarchiliklar, dovullar va boshqa fojiali oqibatlariga olib kelishi mumkin bo'lgan favqulodda holatlar mintaqamizda bo'lib turadi.

Tabiiy ofatlar insoniyat boshiga og'ir kulfatlar soluvchi muhitda, iqtisodiyot obyektlariga beqiyos zarar yetkazuvchi omil bo'lib, ular har yili respublikamizning turli hududlarida sodir bo'lib turadi.

Masalan: respublikamizning tog'li viloyatlarida (Toshkent, Qashqadaryo, Namangan, Fag'ona, Samarqand, Surxondaryo, Jizzax) yerta bahorda sel kelishi, suv toshqinlari va tog'larni ko'chishi bilan bog'liq favqulodda holatlar sodir bo'lib turadi.

Respublikamizning cho'l zonalarida jumladan: Qashqadaryo, Surxondaryo, Buxoro, Navoiy, Xorazm viloyatlarida hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi kuchli chang-to'zonli shamollar esib fuqarolar sog'ligiga va davlatimiz iqtisodiyotiga o'z ta'sirini o'tkazib kelmoqda.

МУНДАРИЖА

Т/Р	Муаллиф Ф.И.Ш	Мақола номи	Саҳифа
1.	Тургунов С.Т.	Кириш сўзи	3
2.	Алиязаров А.	Ривожланган мамлакатларда олий таълим муассасаларида таълим, фан, ишлаб чиқариш интеграциясини шакллантириш ва ривожланиш тажрибаси	4
3.	Раззоқов Ҳ.Ҳ.	Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанини ўқитиш долзарблиги ва унинг ҳуқуқий асослари	6
4.	Акрамов Х.М.	Талабаларда хавфсиз ҳаётий фаолият маданиятини шакллантиришнинг педагогик имкониятлари	8
5.	Каримов И.	Ўқувчиларнинг ижодкорлик қобилиятини ривожлантириш масалалари	10
6.	Зияев И.Н.	Профессионал таълим тизимида махсус фанларни ўқитишда инновацион электрон платформалардан фойдаланиш	16
7.	Абдиев И.М.	Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанининг ўқитишда бугунги кундаги муаммолар	19
I-ШУЪБА			
8.	Ҳалимов Ў.Ҳ. Пўлатов Б.С.	Техника йўналиши талабаларининг касбий кизиклиларини ривожлантиришда математика	23
9.	Ochilov A.O.	Hayot faoliyati xavfsizligi muammolari	24
10.	Носиров И.В.	Дарснинг сифати ва самарадорлигини таъминловчи субъектлар	26
11.	Abdullaev A. Musaeva D.	Assisting women's rehabilitation	27
12.	Ғалимова, Л.Г. Курбанов А.Ж.	Психологические проблемы в сфере защиты населения и территории от ЧС в республике Узбекистан.	29
13.	Kurbonov A.J. Ziyavaddinova S.A.	FVV tizimi harbiy xizmatchilari va qutqaruvchilarining Psixik hamda psixofiziologik holatlarini baholash	32
14.	Kurbonov A.J Abdulazizov A. Navitaliyeva Sh.	Monitoring va prognoz qilishda, seysnikaning asosiy vazifalari	40
15.	Egamberdiyev A. Ahmadxanov A.	Kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar ta'sirida jabrlanganlarga tibbiy yordam ko'rsatish qoidalari	42
16.	Egamberdiyev A. Xakimjonov A.	Elektr tokidan jarohat olganlarga birinchi yordam ko'rsatish qoidalari	45
17.	Камалова М.Ш.	Мехнат жараёнида инсон рухий хусусиятларининг бахтсиз ҳодисалар, жароҳатланиш эҳтимолилигига таъсири	47
18.	Бахриддинов И.С., Игамбердиева Д.А., Алимова М.Ш.	Аҳоли ўртасида ҳаёт фаолияти хавфсизлигини тушунтириш орқали Бахтсиз ҳодисаларни камайтириш усуллари	50
19.	Иброхимов, М.А. Рустамова З.Ф	Электрон ахборот таълим муҳитида ўқувчиларнинг хунармандчиликка оид таянч компетенцияларини ривожлантириш	52
20.	Тўрабеков Ф.С.	"Технология фанини ўқитиш методикаси" фани бўйича мультимедияли электрон дарслик яратиш методикаси	54